

Plan van aanpak voor behoud van Maritiem Historisch Erfgoed in Ridderkerk

Cultureel erfgoed brengt mensen samen en is van grote waarde voor de samenleving op ruimtelijk, sociaal en economisch vlak. Het is van belang om in de zorg voor dat erfgoed de vraag te stellen: waarom en voor wie bewaren we het en hoe zijn mensen betrokken? Dat is net zo belangrijk als vragen over hoe je erfgoed het beste beschermt, restaureert, etc.

We kiezen ervoor om deze vragen samen met betrokken inwoners te beantwoorden.

De doelstellingen van het plan van aanpak zijn:

- Bewustwording (en trots) vergroten voor het maritieme erfgoed van Ridderkerk en de impact van dit erfgoed op de ontwikkeling van Ridderkerk onder de aandacht brengen.
- Participatie stimuleren: iedereen die geïnteresseerd is en ideeën heeft voor het behoud van het erfgoed de mogelijkheid bieden om bij te dragen.
- Educatie en ervaring: kennis over het maritieme erfgoed uitdragen en daarmee ervaringen delen.

1. Inventarisatie en documentatie

We hebben een inventarisatie gemaakt van het Industrieel Erfgoed in Ridderkerk. Daarin is ook het maritieme erfgoed opgenomen. Dit onderzoeksrapport [Rapport-Inventarisatie-Industrieel-erfgoed-Ridderkerk-2-2025.pdf](#) is een onderlegger bij de verdere aanpak van het behoud.

Een belangrijk onderdeel is digitale archivering. We onderzoeken hoe en in welke vorm we een digitaal archief van foto's, documenten en mondelinge geschiedenissen gerelateerd aan het maritieme erfgoed kunnen opzetten. Dit kan worden gedaan door samen te werken met lokale historische verenigingen zoals Stichting Oud Ridderkerk. Stichting Oud Ridderkerk heeft heel veel informatie en foto's. Er is ook een website www.boele-bolnes.nl die wordt bijgehouden door oud-werknemer(s). En zo zullen er meer mensen zijn met informatie en verhalen over het maritieme erfgoed.

We kunnen als gemeente onderzoeken hoe en onder welke voorwaarden we (al) bijdragen aan borgen van de digitale archivering, zodat we het niet zelf hoeven te organiseren en bij te houden.

Een ander belangrijk element is het immaterieel erfgoed. De verhalen van en over de bedrijven door bijvoorbeeld (oud-)eigenaren en (oud-)werknemers. Deze verhalen willen we vastleggen door het opnemen van podcasts. Per podcast kost dit ongeveer € 700,- excl. BTW.

2. Behoud materieel erfgoed: openbare ruimte

De nog aanwezige bebouwing en of de historische geografie zijn in de inventarisatie van ons industrieel erfgoed beschreven en gerangschikt per familie en per adres. Opvallend is dat het industrieel erfgoed nauw verbonden is met de historische infrastructuur zoals de dijken, oude routes, waterlopen, sporen, havens, enz. Via deze structuren werden de toe- en aanvoer van goederen en producten gedaan. De industrieën hebben het landschap, de infrastructuur en de sociale en economische structuur van de gemeente sterk beïnvloed.

We zetten in op het behoud van deze cultuurhistorische waarden waar mogelijk, maar we kunnen niet alle cultuurhistorische waarden behouden. Waar behoud niet mogelijk is, zetten we de inventarisatie Industrieel Erfgoed Ridderkerk in als inspiratie bij toekomstige nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen bij de industriële erfgoed structuren.

De erfenissen van de scheepsbouwindustrie beperken zich tot een aantal locaties in Bolnes en Slikkerveer. De meest invloedrijke waren de werven en machinefabrieken die in eigendom waren van Boele (locatie S1 in Bolnes en locatie S3 in Slikkerveer), Smulders (locatie S2 in Slikkerveer), De Groot en van Vliet (locatie S4 in Slikkerveer) en Smit (locatie E2 met naoorlogs Smit Slikkerveer). In het rapport worden van het maritiem erfgoed de volgende locaties genoemd, waarvan bekend is dat dit op termijn wordt getransformeerd of herontwikkeld. Dit geldt voor:

- S2: inham, havenkom en naoorlogse loodsen op voormalige werf Gusto (locatie Schiepo);
- S3: Boele, locatie 2 aan de Ringdijk 462 bestaande uit historische loodsen en naastgelegen Villa Boele (gemeentelijk monument);

- S4: De Groot en van Vliet Scheepswerf en machinefabriek, met een loods, kraan aan de kade, inclusief de relatie met de haven.

Voor het behoud van het maritiem erfgoed pakken we kansen op plekken waar zich nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen voor doen. Een recent voorbeeld is de aanleg van de steunberm bij Park Maasdonck, waarvoor de pier van Boele grotendeels gesloopt moest worden. Het echt historische deel is blijven staan. Bij de nieuwe inrichting van de openbare ruimte is (in overleg met twee betrokken oud-werknemers van de maritieme industrie in Bolnes) plek gegeven aan een gedenkteken (logo van Boele) op het historische deel van de Boele-pier en aan een aantal bolders die op de pier stonden met daarbij twee informatieborden. Op de informatieborden komt ook een QR-code voor de podcast(s) over dit onderwerp en de website van Boele-Bolnes. Voor dit deel wordt via de provincie subsidie aangevraagd bij de erfgoedlijn maritieme industrie.

Wanneer er zich op andere voor het maritiem erfgoed belangrijke locaties ontwikkelingen voordoen, kijken we hoe we vorm kunnen geven aan het integreren van cultuurhistorische waarden.

3. Participatie over hoe we het maritiem erfgoed kunnen beleven en de kennis kunnen delen.

We vinden het belangrijk dat we de inwoners betrekken bij het behoud van het maritiem erfgoed. We gaan in gesprek met lokale historische verenigingen, zoals Stichting Oud Ridderkerk en we betrekken oud-werknemers en families van maritieme bedrijven.

We gaan ook in gesprek met lokale bedrijven die gerelateerd zijn aan het maritieme erfgoed om te bespreken welke kansen zij zien om de verhalen over het maritieme erfgoed te vertellen en te delen.

We doen zo een oproep aan alle stakeholders om ideeën en activiteiten in te brengen om de beleving en de kennis over het maritiem erfgoed te delen. We stellen randvoorwaarden op waarbinnen de ideeën voor de activiteiten plaats kunnen vinden. Het is belangrijk om aan de voorkant heldere kaders te formuleren. Na de inventarisatie en participatie is er een lijst met ideeën waarmee we een indeling kunnen maken welke projecten we verder kunnen laten uitvoeren.

Randvoorwaarden zijn bijvoorbeeld:

- Geen museum voor maritiem erfgoed maar wel bijvoorbeeld een tentoonstelling en presentatie op een plek over maritiem erfgoed.
- Liever een gedragen idee van een grotere groep dan een idee uitwerken van een individu.
- Niet de gemeente is de organisator maar de gemeente faciliteert.
- Een structureel budget voor een langere tijd voor initiatieven.

4. Activiteiten

De activiteiten moeten volgen uit de participatie (zie punt 3). Hierbij kan gedacht worden aan activiteiten rondom het maritieme erfgoed door middel van:

- Tijdelijke exposities: organiseer exposities in openbare gebouwen, bibliotheken of andere geschikte locaties.
- Lezingen en workshops: nodig experts uit om lezingen te geven en workshops te organiseren over maritiem erfgoed.
- Evenementen: organiseer evenementen zoals boottochten, markten en festivals die gerelateerd zijn aan maritiem erfgoed.
- Educatieve programma's: ontwikkel educatieve programma's voor scholen en andere geïnteresseerde groepen.

5. Financiering en partnerschappen

We gaan op zoek naar financieringsmogelijkheden via subsidies, sponsors en partnerschappen met andere erfgoedorganisaties, verenigingen van gepensioneerden en historische verenigingen om middelen en kennis te delen. We betrekken lokale bedrijven die gerelateerd zijn aan het maritieme erfgoed om het maritieme erfgoed te ondersteunen en te promoten.

6. Wat stellen we voor?

We verwachten hiervoor in de komende 4 jaar € 30.000 per jaar nodig te hebben. De beleidsmedewerker Erfgoed en Archeologie zal ongeveer 2 uur per week tijd besteden aan dit onderwerp. De beleidsondersteuner zal ongeveer 4 uur per week aan dit onderwerp besteden.

In het eerste jaar zetten we in op de volgende activiteiten:

1. Onderzoek borging digitale archivering:
We laten onderzoeken hoe en in welke vorm we een digitaal archief van foto's, documenten, en mondelinge geschiedenissen gerelateerd aan het maritieme erfgoed kunnen opzetten. We laten onderzoeken hoe en onder welke voorwaarden we (al) bijdragen aan de borging van de digitale archivering, zodat we het niet zelf hoeven te organiseren en bij te houden. Daar komt dan uit op welke wijze we dit doen en kunnen stimuleren.
2. We gaan in gesprek met lokale historische verenigingen, zoals Stichting Oud Ridderkerk, en we betrekken oud-werknemers en families van maritieme bedrijven. We gaan ook in gesprek met lokale bedrijven die gerelateerd zijn aan het maritieme erfgoed om te bespreken welke kansen zij zien om de verhalen over het maritieme erfgoed te vertellen en te delen. We doen zo een oproep aan alle stakeholders om ideeën en activiteiten in te brengen om de beleving en de kennis over het maritiem erfgoed te delen. Hiervoor schakelen we een projectleider in.
3. We gaan op zoek naar financieringsmogelijkheden via subsidies, sponsors, en partnerschappen met andere erfgoedorganisaties, verenigingen van gepensioneerden en historische verenigingen om middelen en kennis te delen. We betrekken lokale bedrijven die gerelateerd zijn aan het maritieme erfgoed om het maritieme erfgoed te ondersteunen en te promoten.

In de jaren daarna zal het budget worden gebruikt voor:

- De borging van de digitale archivering.
- Personele inzet om financieringsmogelijkheden binnen te halen.
- Het subsidiëren van activiteiten en initiatieven, die uit de participatie naar voren komen.